

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmen 10
1240 København K

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 1 af 4

Sagsnummer: 2005-730-0246

I skrivelse af den 1.marts 2006 anmodede Justitsministeriet om en udtalelse over udkastet til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v., og lov om luftfart.

Idet der i øvrigt henvises til følgebrev af d.d., skal vi efter et møde i Forum for Retssikkerhed udtale:

1. Bedre begrundelser.

Afgørelser bør altid begrundes, og det krav stilles da også i retsplejeloven til domme og kendelser. De skal ledsages af grunde, som der står i rpl. § 218 stk. Begrundelser kan imidlertid være mere eller mindre gode. Begrundelsespligt er ikke ensbetydende med, at kvaliteten af de begrundelser, der gives, også bliver tilfredsstillende. Begrundelsestemaet spiller i den forbindelse en væsentlig rolle.

Når man skal bedømme om en afgørelse er rigtig, er den begrundelse, der gives for et bestemt resultat, normalt udslagsgivende, fordi begrundelsen angiver de overvejelser og argumenter, som afgørelsen hviler på.

Domstolenes afgørelser er i reglen velbegrundede, men ikke altid. Alle bestræbelser på at forbedre kvaliteten af domstolenes begrundelser bør derfor støttes.

Ved indgreb i meddeleleshemmeligheden angiver retsplejelovens bestemmelser begrundelsestemaet, men det er den enkelte anklager, der fremsætter begæring om en retskendelse, som skal konkretisere, hvorfor f.eks. telefonaflytning eller andre indgreb i meddeleleshemmeligheden er påkrævet i den enkelte sag.

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehaug ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm ●

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyng Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøj ●
Landsdommer
Holger Kallehaug ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Tråskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almenyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

I de nye regler i retsplejeloven om isolationsfængsling, foreslås det, at anklagemyndigheden ikke blot skal give en mundtlig, men også en skriftlig begrundelse for indgrebet. Formålet hermed er at skærpe kravene til nødvendigheden af at anvende isolation, og at forbedre domstolenes kontrol hermed samt højne niveauet for de begrundelser retterne giver i disse sager.

Ganske samme overvejelse kan og bør man gøre sig ved alle retskendelser, der skal afsiges i henhold til det her omhandlede lovforslag vedr. ændring af retsplejeloven. Jo mere vidtgående indgreb, der er tale om, jo større krav bør man stille til domstolenes kontrol såvel med legalitet som med nødvendigheden af at give tilladelse til, at politiet iværksætter indgrebet. Anklagemyndigheden bør kunne argumentere med vægt for enhver begæring og bør derfor også kunne give en overbevisende skriftlig begrundelse for de her omhandlede udvidede indgreb i meddeleleshemmeligheden m.m.

Det foreslås derfor, at anklagemyndigheden i disse sager skal aflevere en skriftlig begrundet begæring, før der afholdes en eventuel mundtlig forhandling.

Dette skal også ske, selvom retsmødet foregår for lukkede døre. Adressaterne for anklagemyndighedens skriftlige begrundelse er primært forsvareren og retten, herunder ankeinstansen og formålet er at forbedre den domstolskontrol, som retssikkerheden i disse sager hviler på.

2. Underretningspligt.

Der bør indføres en pligt for anklagemyndigheden til at give underretning til den eller de dommere, som har afsagt en eller flere kendelser i en af de af dette lovforslag omfattede sager om, hvad der senere skete i sagen.

Underretningen skal gives skriftligt, når efterforskningen i sagen er afsluttet, uanset om tiltale opgives eller rejses og i bekræftende fald tillige når dom er afsagt.

Ved domstole med flere dommere er det langt fra givet, at det er samme dommer, som følger en sag fra efterforskningsstadiet til endelig dom. Denne tendens vil blive forstærket med retskredsreformen.

Underretning om, hvordan det senere er gået med de sager en dommer har afsagt kendelser i, vil give en form for efterkontrol med det jugement, dommeren har udøvet og samtidig stille anklagemyndigheden lidt til regnskab for de begæring om retskendelser, der fremsættes. Hvis mange sager af denne art viser sig ikke at føre til andet end opgivelse af tiltale, må

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 2 af 4

Fondens bestyrelse:
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:
Professor
Lennart Lyngge Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøy ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Tråskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

dette give anledning til eftertanke og selvansagelse hos såvel anklager som dommer og formentlig også en vis større tilbageholdenhed i fremtiden både med at begære og afsige retskendelser om indgreb i meddeleleshemmeligheden i henhold til de her omhandlede nye regler i retsplejeloven.

Selvom nogle dommere af sig selv har ført denne form for efterkontrol, gælder det langt fra alle. De foreslåede nye regler er en naturlig anledning til at sætte efterkontrol i form af underretning om sagernes videre forløb i system.

3. Tilfældighedsfund.

Når politiet i forbindelse med et efterforskningskridt, som kræver retskendelse som f.eks. telefonaflytning kommer i besiddelse af oplysninger/beviser vedr. en anden form for kriminalitet end den, efterforskningen var rettet imod, taler man om tilfældighedsfund. Det kan f.eks. dreje sig om telefonaflytning vedrørende narkotikaindsmugling hvorunder afgørende oplysninger om hvidvaskning af penge, røveri eller menneskesmugling kommer til politiets kendskab.

Vi har ingen generelle regler om tilfældighedsfund i dansk strafferetspleje, men en enkelt specialregel i retsplejelovens § 789 vedr. indgreb i meddeleleshemmeligheden. Denne regel hjemler politiet fri adgang til at gøre brug af tilfældighedsfundets oplysninger i den videre efterforskning, men udelukker som hovedregel, at de anvendes som bevis i retten. Retten kan dog i henhold til rpl. § 789 stk. 3 bestemme det modsatte, hvis andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen, og at sagen angår en lovovertrædelse med en strafferamme på mindst 1 år og 6 mdr., samt at retten i øvrigt finder det ubetænkeligt at anvende de beviser, tilfældighedsfundet har tilvejebragt.

Antallet af tilfældighedsfund må antages at stige i takt med udvidelsen af overvågningsadgangen.

Det bør derfor overvejes, om retsplejelovens § 789, som den nu er udformet, har det rette indhold. Man skal i den forbindelse pege på, om det ikke vil være rigtigt at stille krav om, at tilfældighedsfund, som måtte dukke op som følge af brug af den foreslåede udvidede overvågningsadgang kun må benyttes som bevis i retten, hvis strafferammen for tilfældighedsfundet svarer omtrent til den, der gælder for det forhold, som efterforskningen er rettet imod.

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 3 af 4

Fondens bestyrelse:
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm ●

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:
Professor
Lennart Lyngge Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøj ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Tråskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Hvis man accepterer et sådant lighedskriterium, bør retsplejelovens § 789 stk. 3 ændres og kravet til strafferammen skærpes og hæves til mellem 4 og 6 år.

Udvidede beføjelser til politiet, som kun legitimeres af en alvorlig og konkret begrundet frygt for terrorisme, kan ikke begrunde, at beviser for forbrydelser, som i den forbindelse er uvæsentlige, benyttes i retten. Midler bør altid stå i et rimeligt forhold til målet, og dette må i særdeleshed gælde, når der er tale om tilfældighedsfund.

Småfisk bør ikke være tilladelig bifangst, når man jager terrorister. Det bør et retssamfund, som det danske kunne leve med.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Nyrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 4 af 4

Fondens bestyrelse:
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:
Professor
Lennart Lyngge Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøy ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Tråskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden og samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.